

VYBRANÉ ASPEKTY INTEGROVANÉHO MANAŽMENTU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA AGENDY 2030

Monika OFFERTÁLEROVÁ

SELECTED ASPECTS OF INTEGRATED ENVIRONMENTAL MANAGEMENT OF AGENDA 2030

Sustainability - Environment - Safety '2019

ABSTRAKT

Predkladaný príspevok oboznamuje čitateľa s Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj, ktorej kľúčovými princípmi sú transformácia, integrácia a univerzálnosť. Príspevok v krátkosti predstavuje environmentálne ciele Agendy 2030, ktoré majú výrazný integračný charakter. Tieto ciele spadajú do kompetencie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

KLÚČOVÉ SLOVÁ: *Agenda 2030, ciele udržateľného rozvoja, manažment, krajina, integrované aspekty, ochrana prírody*

ABSTRACT

The submitted paper informs the reader of Agenda 2030 for Sustainable Development, the key principles of which are transformation, integration and universality. The paper briefly presents the environmental objectives of Agenda 2030, which have a strong integration character. These objectives fall within the competence of the Ministry of the Environment of the Slovak Republic.

KEY WORDS: *Agenda 2030, Sustainable Development Goals, Management, Landscape, Integrated Aspects, Nature Protection*

ÚVOD

Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj bola prijatá členskými štátmi OSN v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Predstavuje doposiaľ najkomplexnejší súbor globálnych priorít pre dosiahnutie udržateľného rozvoja. Kľúčovými princípmi Agendy 2030 vytýčenými v dokumente schválenom Valným zhromaždením OSN v septembri 2015 „Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj“ sú transformácia, integrácia a univerzálnosť. Agenda 2030 nadväzuje na Miléniovú deklaráciu OSN z roku 2000.

Agenda 2030 je súhrnom globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení.

AGENDA 2030: CIELE TRVALO-UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA

Transformačnú silu Agendy 2030 predstavuje 17 cieľov trvalo udržateľného rozvoja tzv. SDGs - Sustainable Development Goals rozpracovaných do 169 súvisiacich čiastkových cieľov, ktoré majú za ambíciu usmerňovať štrukturálnu politickú, ekonomickú a sociálnu premenu jednotlivých krajín sveta v reakcii na hrozby, ktorým ľudstvo dnes čelí.

Ide o oblasti, akými sú chudoba, nerovnosť, zdravotníctvo, potravinová bezpečnosť, udržateľná spotreba a výroba, rast, zamestnanosť, infraštruktúra, udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi, zmena klímy, ako aj rodová rovnosť, mierové a inkluzívne spoločnosti, prístup k spravodlivosti a zodpovedné inštitúcie. Nové ciele sú koncipované tak, aby sa pokračovalo v plnení predchádzajúcich rozvojových cieľov tisícročia a záväzkov z Ria, ale zároveň sa aj sledovali ciele v celom rade ďalších oblastí. Pokrok pri dosahovaní rozvojových cieľov tisícročia bol nerovnomerný na celom svete a nie všetky ciele boli dosiahnuté [1].

INTEGRAČNÝ PRVOK V AGENDE 2030

Integračný prvok sa v Agende 2030 prejavuje ako prepojenie všetkých troch dimenzií udržateľného rozvoja: ekonomickej, sociálnej a environmentálnej.

Ciele udržateľného rozvoja, ktoré Agenda 2030 stanovuje, sa týkajú všetkých krajín sveta bez ohľadu na ich stupeň ekonomického a sociálneho rozvoja. Agenda 2030 však nevyzýva konať len štáty, ale aj jednotlivcov. Pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja musíme v prvom rade začať od seba, aby sme mohli našu planétu odovzdať budúcim generáciám ak nie v lepšom, tak minimálne v rovnakom stave.

IMPLEMENTÁCIA AGENDY 2030 V PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Slovenská republika sa k implementácii Agendy 2030 prihlásila v dokumente „Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj“ schválenom uznesením vlády č. 95/2016.

Implementácia Agendy 2030 na národnej úrovni gestorsky spadá pod Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu.

Externú dimenziu implementácie zastrešuje Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí. Zabezpečiť udržateľný rozvoj je však možné výlučne prostredníctvom jeho integrácie do všetkých verejných politík. Z tohto dôvodu bude i Ministerstvo životného prostredia úzko participovať na vykonávaní Agendy 2030 a zavádzaní environmentálnych SDGs do praxe. Postup implementácie environmentálnych cieľov Agendy 2030 v domácom prostredí vychádza zo skutočnosti, že téma udržateľného rozvoja nie je v domácich podmienkach novou. To umožňuje nadviazať na doterajšie aktivity, a zamerať sa jednak na oživenie úsilia o implementáciu už skôr spracovaných, viac alebo menej komplexných odvetvových stratégií a aktivít, najmä na Národnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja prijatú vládou SR v roku 2001 [2].

INTEGRAČNÉ CIELE AGENDY 2030 SPADAJÚCE DO KOMPETENCIE REZORTU MŽP SR

Rezort životného prostredia sústreďuje svoju pozornosť v dlhodobom horizonte na oblasti akými sú: zmena klímy, voda, ochrana biodiverzity, ochrana a trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov a nakladanie s odpadmi, trvalo udržateľná spotreba a výroba, a to najmä s presahom na politiku obehového hospodárstva a zelený rast.

V tomto kontexte MŽP SR sleduje primárne 6 cieľov, ako i ostatné čiastkové ciele, ktoré prierezovo spadajú do kompetencie rezortu. Najvýraznejšie sa integračné aspekty prejavujú v cieľoch

č. 6 – o vode a hygiene, č. 11 – o ľudských sídlach, č. 13 – o ochrane klímy a č. 15 – o suchozemských ekosystémoch.

Explicitne integrovaný manažment uvádza:

cieľ č. 6. „Zabezpečiť dostupnosť a trvalo udržateľný manažment vody a sanitárnych opatrení pre všetkých“, v čiastkovom ciele 6.5: „Do roku 2030 implementovať integrované manažovanie vodných zdrojov na všetkých úrovniach, a to podľa potreby aj cezhraničnou spoluprácou“.

O integrovanom plánovaní sa hovorí v ciele 11. „Premeniť mestá a ľudské obydlia na inkluzívne, bezpečné, odolné a trvalo udržateľné „v čiastkovom ciele 11.3: „Do roku 2030 zvýšiť inkluzívnu a udržateľnú urbanizáciu a kapacitu pre participatívne, integrované a udržateľné plánovanie a manažovanie ľudských sídel vo všetkých krajinách“.

V podobnom duchu sú koncipované aj čiastkové ciele v cieľoch

Cieľ 13. „Podniknúť bezodkladné opatrenia na boj proti klimatickým zmenám a ich dôsledkom“ a

Cieľ 15. „Chrániť, obnovovať a podporovať trvalo udržateľné využívanie pozemných ekosystémov, trvalo udržateľne manažovať lesné hospodárstvo, bojovať proti premene krajiny na púšť a zastaviť spätnú degradáciu krajiny a stratu biodiverzity“ [3].

ZÁVER

Užšia spolupráca a prepojenosť všetkých zainteresovaných strán a aktérov sa posilní vytvorením, resp. zriadením spoločnej pracovnej skupiny pre implementáciu environmentálnych cieľov udržateľného rozvoja.

Rozpracovanie cieľov Agendy 2030 na podmienky SR vo veľkej miere bude prebiehať formou aktualizácie existujúcich odvetvových plánov a koncepcií. V roku 2019 MŽP SR predstavila novú stratégiu environmentálnej politiky, ktorá je vypracovaná v súlade s cieľmi Agendy 2030 [4]. Zároveň je potrebné vytvoriť prostredie, ktoré podporí občianske iniciatívy a inovácie v oblasti udržateľného rozvoja. Preto okrem iných nástrojov sa v spolupráci s mimovládnyimi partnermi predpokladá vytvorenie novej mikrograntovej schémy. Prostredníctvom tejto schémy budú podporené najlepšie iniciatívy a lokálne mikroprojekty zamerané na implementáciu Agendy 2030.

ZOZNAM POUŽITÝCH OZNAČENÍ

MŽP	ministerstvo životného prostredia
OSN	Organizácia Spojených národov
SDGs	Sustainable Development Goals (SDGs) - ciele trvalo udržateľného rozvoja
SR	Slovenská republika

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj. Dostupné online na <https://www.enviroportal.sk/dokumenty/medzinarodne-dohovory/dohovor/25>
- [2] Dokumenty. Dostupné online na <https://www.vicemier.gov.sk/sekcie/investicie/agenda-2030/1228-2/index.html>

- [3] Sustainable Development Goals. Dostupné online na <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs>
- [4] Udržateľný rozvoj Agenda 2030. Dostupné online na <http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/udrzatelny-rozvoj/agenda-2030>

ADRESA AUTORA

Ing. Monika OFFERTÁLEROVÁ

Katedra UNESCO pre ekologické vedomie a trvalo udržateľný rozvoj, Fakulta ekológie a environmentalistiky, Technická univerzita vo Zvolene, T. G. Masaryka 24, 960 53 Zvolen, Slovenská republika
e-mail: monika.off@centrum.sk

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.